

ПЕНТЮК ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСІЙОВИЧ

До 65-річчя від дня народження (1949–2009)

1 липня 2014 року виповнилось би 65 років від дня народження професора Олександра Олексійовича Пентюка – доктора медичних наук, завідувача кафедри біологічної та загальної хімії Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова (ВНМУ), голови Вінницького обласного відділення Українського біохімічного товариства. На жаль, цю подію відзначатимуть без ювіляра, оскільки 21 вересня 2009 року, проф. О. О. Пентюк пішов з життя.

У ці роки ним був остаточно сформований новий науковий напрям, який полягав у цілеспрямованому втручанні в процеси біотрансформації, транспорту та екскреції лікарських речовин, токсикантів та біорегуляторів ендogenous походження. Були розроблені оригінальні аналітичні методи визначення концентрації лікарських речовин та їх метаболітів у біологічних рідинах. У клінічну практику впроваджена низка методів зниження токсичної дії лікарських засобів. Зазначеному науковому напрямку

О. О. Пентюк народився 1 липня 1949 року в селі Юльямпіль Шаргородського району Вінницької області в сім'ї вчителів. У 1968 р. вступив у Вінницький медичний інститут. Вже на першому курсі він залучився до наукової роботи і брав активну участь у дослідженнях з вивчення механізмів дії лікарських засобів під керівництвом професора М. Н. Самойлова, фахівця в галузі токсикології. У 1974 році О. О. Пентюк із відзнакою закінчив інститут і розпочав свою трудову діяльність в біохімічній лабораторії Вінницького філіалу Дніпропетровського інституту експертизи та відновлення працездатності. Саме тут виконав кандидатську дисертацію «Про механізм дії солей літію на енергетичний обмін» і захистив її у 1980 р. в Москві, в НДІ фармакології АМН СРСР за спеціальністю фармакологія.

Наука завжди була пріоритетом для О. О. Пентюка, тому після захисту кандидатської дисертації він ще активніше включається в роботу, розвиваючи власний напрям у галузі ксенобіохімії і молекулярної фармакології. Олександр Олексійович працює над докторською дисертацією на тему: «Вітамінна та коферментна регуляція біотрансформації, фармакологічного ефекту та токсичності лікарських сполук», яку успішно захищає у 1990 р., а в 1992 р. отримує звання професора.

Олександр Олексійович залишався вірним протягом усіх подальших років, тісно співпрацюючи з Інститутом фармакології АМН України та НДІ фармакології АМН Російської Федерації. Наукова спільнота визнала О. О. Пентюка одним із провідних фахівців України в галузі ксенобіохімії та молекулярної фармакології.

У 1986 р. розпочалась робота з розробки нового покоління сорбентів медичного призначення на основі високодисперсного кремнезему (ВДК), в якій О. О. Пентюк бере активну участь. З урахуванням великого практичного значення цього напрямку у 1989 р. при кафедрі біологічної та загальної хімії Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова було створено сумісну з Інститутом хімії поверхні НАН України науково-дослідну лабораторію з розробки і вивчення фізико-хімічних і медико-біологічних властивостей нових сорбентів.

Під керівництвом професора О. О. Пентюка у ВНМУ, в інших медичних закладах було проведено всебічне вивчення фізико-хімічних та медико-біологічних властивостей ВДК та його похідних. Ця робота завершилась створенням і впровадженням в медичну практику нового ефективного ентеросорбенту багатоцільового призначення – препарату «Силард», або «Силікс», та харчової добавки на основі ВДК. З

2002 року серійний випуск силіксу налагоджено на фармацевтичному підприємстві «Біофарма» (Київ, Україна).

На наступному етапі було розроблено технологічні підходи до створення препаратів другого та третього покоління на основі ВДК: іммобілізованих форм лікарських засобів із регульованим вивільненням активної субстанції, які дозволяють підтримувати в крові протягом доби її постійний рівень, та терапевтичних систем доставки діючої речовини – наночастинок кремнеземів.

Проф. О. О. Пентюк ініціював розвиток нового для України наукового напрямку – вивчення механізмів патогенетичної дії, профілактики та лікування синдрому гіпергомоцистеїнемії (ГГЦ), причетність якого до акселерації серцево-судинних захворювань та інших патологічних станів сьогодні не викликає сумнівів.

Завдяки своїй енергії, працездатності, науковому інтелекту та позитивним людським якостям О. О. Пентюк створив власну наукову школу, напрями якої успішно розвинуто і втілено в 35 кандидатських та 6 докторських дисертаціях.

Поряд із науковою роботою проф. О. О. Пентюк вів активну педагогічну діяльність: з 1984 року і до кінця життя працював на кафедрі біологічної та загальної хімії своєї Alma Mater – спочатку старшим викладачем, потім доцентом, професором і з 2001 року – завідувачем кафедри.

Він брав активну участь у науково-організаційній та громадській діяльності: входив до складу комісії МОЗ України із сорбентів, очолював Вінницьку філію Українського

біохімічного товариства, був членом товариства фармакологів України, членом спеціалізованої вченої ради ВНМУ, гідно представляв вітчизняну науку на міжнародних наукових форумах.

О. О. Пентюк був членом спеціалізованої вченої ради Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця.

Проф. О. О. Пентюк – автор понад 300 друкованих праць, 35 авторських свідоцтв і патентів на винаходи.

Вагомість наукових досягнень О. О. Пентюка, перспективність результатів його досліджень пройшли апробацію часом.

О. О. Пентюк був одружений. Дружина – Валентина Павлівна – присвятила своє життя сім'ї. В Олександра Олексійовича залишилося дві доньки: Наталя (1972 р.н.) і Лариса (1983 р.н.), які сьогодні реалізували себе як здібні науковці, педагоги і клініцисти (Н. О. Пентюк – д.мед.н., доцент кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, Л. О. Пентюк – к.мед.н., асистент кафедри внутрішніх хвороб № 3 ВНМУ).

22 червня 2012 року з ініціативи колег та учнів професора О. О. Пентюка за підтримкою ректора ВНМУ академіка НАМН України, проф. В. М. Мороза згідно з рішенням Вченої ради університету пам'ять видатного вченого та педагога вшанували відкриттям меморіальної дошки при кафедрі біологічної та загальної хімії.

Особистість Олександра Олексійовича Пентюка назавжди залишиться взірцем – людини, науковця, вірного сина своєї Батьківщини. На його пам'ятнику рядки його любимого поета Василя Стуса – «...Народе мій, до тебе я ще верну...».

*Ректорат та співробітники кафедри
біологічної та загальної хімії Вінницького
національного медичного університету
ім. М. І. Пирогова МОЗ України*

*Президія Українського
біохімічного товариства*

*Члени Вінницького регіонального відділення
Українського біохімічного товариства*